

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów.....	11
Wstęp.....	13

Część 1. Podstawowe pojęcia i instytucje prawa karnego materialnego

(Marian Filar)

1. Geneza, pojęcie i podstawowe zasady prawa karnego w Europie.	17
2. Miejsce prawa karnego w ogólnym systemie prawa.....	18
3. Definicja prawa karnego i jego funkcje.....	19
4. Podstawowe zasady prawa karnego.....	20
5. Przesłanki i podstawy odpowiedzialności karnej.....	22
6. Kara i inne środki reakcji prawnokarnej.....	29
7. Ofiara przestępstwa.....	34

Część 2. Współczesne prawo karne wybranych państw europejskich

Rozdział I. Francja (Piotr Chrzczonowicz).....	39
---	-----------

1. Zagadnienia wstępne i ogólne zasady odpowiedzialności karnej.	39
1.1. Uwagi historyczne.....	39
1.2. Źródła prawa karnego.....	42
1.3. Wykładnia prawa karnego.....	46
1.4. Struktura kodeksu karnego — charakterystyka ogólna.....	47
1.5. Zasada legalizmu (<i>le principe de legalite</i>): <i>nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege</i> i inne zasady prawa karnego.....	48
1.6. Obowiązywanie prawa karnego w czasie i przestrzeni.....	49
1.6.1. Obowiązywanie ustawy karnej w czasie.....	49
1.6.2. Obowiązywanie ustawy karnej w przestrzeni.....	51
2. Nauka o przestępstwie.....	55
2.1. Pojęcie przestępstwa i podział przestępstw.....	55
2.2. Zagadnienie związku przyczynowego.....	57

2.3. Okoliczności wyłączające bezprawność.....	58
2.4. Podmiot przestępstwa.....	61
2.4.1. Osoby fizyczne.....	61
2.4.2. Osoby prawne.....	64
2.5. Strona podmiotowa przestępstwa, rodzaje i formy winy.....	66
2.6. Wyłączenie winy.....	71
2.7. Formy popełnienia przestępstwa.....	74
3. Sankcje karne i inne środki reakcji społecznej na przestępstwo. Instytucje modyfikujące karę i jej wymiar.....	79
3.1. Kary i ich klasyfikacja — uwagi ogólne.....	79
3.2. Kary dotyczące osób fizycznych.....	80
3.3. Kary dotyczące osób prawnych.....	89
3.4. Środki zabezpieczające.....	92
3.5. Zbieg przestępstw.....	93
3.6. Recydywa.....	94
3.7. Zawieszenie wykonania kary.....	97
3.8. Uwolnienie od kary. Odroczenie orzeczenia kary.....	99
3.9. Wygaśnięcie kary oraz zatarcie skazania.....	100
3.10. Probacja.....	102
4. System wymiaru sprawiedliwości karnej (organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości karnej oraz elementy postępowania w sprawach karnych).....	115
4.1. Policja.....	115
4.2. Prokuratura.....	124
4.3. Sądownictwo.....	135
4.4. Więziennictwo.....	159
Rozdział II. Włochy (Marian Filar).....	171
1. Ogólne zasady odpowiedzialności karnej.....	171
1.1. Geneza i ewolucja.....	171
1.2. Zasada legalizmu.....	173
1.3. Jurysdykcja krajowa — prawo interlokalne.....	173
2. Nauka o przestępstwie.....	175
2.1. Definicja i podział przestępstw.....	175
2.2. Okoliczności uchylające bezprawność.....	175
2.3. Podmiot przestępstwa.....	176
2.4. Odpowiedzialność za czyny innych i zbiorowa.....	176
2.5. Wina i jej rodzaje.....	177
2.6. Okoliczności uchylające winę.....	178

2.7. Formy stadialne i postacie zjawiskowe.....	179
2.8. Zbieg przestępstw i zbieg przepisów ustawy.....	181
2.9. Wygaśnięcie przestępstwa.....	181
2.10. Ocena ogólna.....	182
3. Sankcje karne i inne środki reakcji społecznej na przestępstwo.....	183
3.1. Kary i środki zabezpieczające.....	183
3.2. Sędziowski wymiar kary.....	186
3.3. Odpowiedzialność nieletnich.....	189
3.4. Modalność kary — probacja.....	190
3.5. Alternatywne środki pozbawienia wolności.....	191
3.6. Sankcje zastępcze.....	193
3.7. Wygaśnięcie kary.....	194
3.8. Środki reakcji karnej — podsumowanie.....	195
3.9. Podsumowanie ogólne.....	196
4. System wymiaru sprawiedliwości karnej.....	197
4.1. Zasady postępowania karnego.....	197
4.1.1. Uwagi ogólne.....	197
4.1.2. Ogólne zasady procesowe.....	199
4.1.3. Przebieg postępowania.....	201
4.1.4. Pozycja ofiary przestępstwa.....	206
4.2. Organizacja systemu wymiaru sprawiedliwości.....	207
4.2.1. Uwagi ogólne.....	207
4.2.2. Składniki systemu.....	207
5. Podsumowanie.....	213
Rozdział III. Republika Federalna Niemiec (Piotr Girdwoyń).....	214
I. Podstawowe instytucje prawa karnego materialnego.....	214
1. Ogólne zasady odpowiedzialności karnej.....	214
1.1. Źródła prawa karnego na tle różnorodnych teorii kary. Najważniejsze nowelizacje.....	214
1.2. Obowiązywanie prawa karnego w czasie i przestrzeni.....	223
2. Nauka o przestępstwie.....	225
2.1. Pojęcie przestępstwa i podział przestępstw.....	225
2.2. Okoliczności wyłączające bezprawność.....	230
2.3. Strona podmiotowa przestępstwa, rodzaje i formy winy.....	242
2.4. Wyłączenie winy.....	247
2.5. Formy popełnienia przestępstwa.....	253
3. Sankcje karne i inne środki reakcji społecznej na przestępstwo.....	257
3.1. Uwagi ogólne — klasyfikacja sankcji karnych i środków alternatywnych.....	257
3.2. Grzywna.....	258

3.3. Pozbawienie wolności: bezwzględne i warunkowe.....	259
3.4. Kara dodatkowa wobec sprawców przestępstw drogowych.....	261
3.5. Znaczenie pojednania sprawcy z ofiarą.....	262
3.6. Przedawnienie karalności i wykonania kary.....	262
II. Podstawowe instytucje procesu karnego.....	263
1. Zagadnienia wstępne.....	263
1.1. Historyczne i współczesne źródła niemieckiego procesu karnego ...	263
1.2. Cele postępowania.....	266
1.3. Przesłanki procesowe.....	268
2. Zasady niemieckiego procesu karnego.....	269
2.1. Zasady związane z wszczęciem postępowania.....	270
2.2. Zasady związane z prowadzeniem postępowania.....	273
2.3. Zasady postępowania dowodowego.....	275
2.4. Zasady formy postępowania.....	277
3. Uprawnienia i obowiązki organów procesowych a stadia postępowania karnego.....	278
3.1. Stadia postępowania karnego.....	278
3.2. Sądy — rodzaje i właściwość.....	279
3.3. Prokuratura.....	287
3.4. Organy policyjne.....	294
4. Oskarżony i jego obrońca.....	298
4.1. Definicja oskarżonego.....	298
4.2. Prawo do obrony i pozycja obrońcy.....	301
Rozdział IV. Prawo karne i wymiar sprawiedliwości w Anglii i Walii (Janusz Bojarski).....	309
1. Ogólne zasady odpowiedzialności karnej.....	309
1.1. Wprowadzenie.....	309
1.2. Źródła prawa karnego.....	312
1.3. Obowiązywanie prawa karnego w czasie i przestrzeni oraz w stosunku do wybranych kategorii osób.....	314
1.4. Pojęcie przestępstwa i podział przestępstw. Strona podmiotowa przestępstwa, rodzaje i formy winy.....	316
1.5. Formy popełnienia przestępstwa.....	321
1.6. Odpowiedzialność karna osób prawnych.....	324
1.7. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność.....	326
2. Sankcje karne i inne środki reakcji społecznej na przestępstwo.....	331
2.1. Uwagi ogólne — klasyfikacja sankcji karnych i środków alternatywnych.....	331
2.2. <i>Sentencing guidelines</i>	337

2.3. Pozbawienie wolności — warunkowe.....	338
2.4. Alternatywy dla pozbawienia wolności.....	338
2.5. Postępowanie z niebezpiecznymi przestępcami.....	339
2.6. Postępowanie z nieletnimi sprawcami przestępstw.....	340
2.7. Sprawiedliwość naprawcza.....	341
2.8. <i>Plea bargaining</i>	342
2.9. Przedawnienie karalności i wykonania kary.....	344
3. System wymiaru sprawiedliwości.....	344
3.1. Zasady procesowe.....	345
3.2. Organizacja wymiaru sprawiedliwości.....	347
3.2.1. Policja.....	347
3.2.2. Prokuratura.....	349
3.2.3. Sądy.....	353
3.2.4. Zakłady karne i kuratorzy.....	358

Część 3. Przestępczość i polityka karna w krajach Europy Zachodniej

(Andrzej Adamski)

1. Reakcja karna na przestępczość w perspektywie historycznej.....	368
2. Europejski system wymiaru sprawiedliwości wobec wzrostu przestępczości (1960-1985).....	377
3. Polityka karna w Anglii i Walii (1970-2005).....	382
3.1. Etapy ewolucji brytyjskiej polityki karnej.....	383
3.1.1. Strategia martwego punktu (1975-1979).....	385
3.1.2. Dwu torowa polityka karna konserwatystów (1979—1992)...	387
3.1.3. Wzrost represyjności systemu karnego po 1993 r.....	389
3.2. Zasady wymiaru kary i struktura orzekanych kar.....	393
3.3. Dwa rygoryzmy.....	395
4. Przestępczość i polityka karna w Republice Federalnej Niemiec (1963-2005).....	399
4.1. Tendencje przestępczości i ich uwarunkowania.....	400
4.2. Polityka karna.....	405
5. Abolicja kary śmierci.....	414
5.1. Kara okrutna, szkodliwa i niehumanitarna.....	415
5.2. Społeczny i polityczny kontekst abolicji.....	418
5.3. Abolicyjne standardy europejskie.....	421
5.4. Oddziaływanie standardu abolicyjnego.....	425

Część 4. Europeizacja prawa karnego (Andrzej Adamski)

1. Europeizacja: harmonizacja czy unifikacja prawa karnego?.....	430
2. Zasada asymilacji.....	432

3. Projekt zunifikowanego prawa karnego (<i>Corpus Juris</i>).....	434
4. Harmonizacja prawa karnego w III filarze.....	437
4.1. Traktat z Maastricht.....	437
4.2. Traktat amsterdamski.....	439
4.3. Cele harmonizacji.....	445
4.4. Harmonizacja a wzajemne uznawanie orzeczeń.....	447
4.5. Efekty harmonizacji.....	453
5. Harmonizacja prawa karnego w I filarze.....	455
6. Perspektywy europeizacji prawa karnego.....	461
Aneks.....	465